

1. 1971. Wie of wat?

1. NASDAQ

Deze aandelenbeurs ging op 8 februari 1971 van start. Het was de eerste elektronische beurs ('schermenbeurs') ter wereld.

2. Harm Brinksma

Kunstenaar en antimilitarist, die met een actiegroep in oktober 1970 zand en suiker in de brandstoftanks van legervoertuigen had gestrooid. Toen op 11 februari 1971 zijn zaak werd behandeld, wierp hij in de Tweede Kamer pamfletten van de publieke tribune met 'Barbertje moet hangen'. Ook liet hij zich aan touwen naar beneden zakken, om zich zogenaamd te verhangen.

3. Fallen Astronaut

Aluminium beeldje van een astronaut, gemaakt door de Belgische kunstenaar Paul Van Hoeydonck. Op 2 augustus 1971 plaatste astronaut David Scott van de Apollo 15-missie een gedenkplaat op de maan met de 14 namen van alle omgekomen astronauten, met daarnaast het beeldje. Het was het eerste, en tot op heden het enige, kunstobject op de maan.

4. Pluk van de Petteflet

Kinderboek van Annie M.G. Schmidt uit 1971. Hoofdpersoon Pluk plant een hasselbramenstruik in de Torteltuinen. Omdat iedereen die ervan eet, gaat spelen, komt het openbare leven tot stilstand. Daarom besluit Pluk de struik te verbranden, waarna iedereen weer tot zinnen komt.

5. Pingpongdiplomatie

In 1971 zocht China voor het eerst toenadering tot de VS. De kiem werd gelegd toen Glen Cowan, speler van het Amerikaanse tafeltennisteam, een bus had gemist en toen een lift kreeg van Zhuang Zedong, speler van het Chinese team.

6. Huig Maaskant

Op 12 november 1971 werd het nieuwe Provinciehuis van Noord-Brabant geopend, aan de zuidrand van Den Bosch. Architect was Huig Maaskant, de 'ontwerper van het grote gebaar'.

7. Godfried Bomans

In juli 1971 brachten Jan Wolkers en Godfried Bomans ieder een week in totale afzondering door op het eiland Rottumerplaat. Dit in het kader van het radioprogramma 'Alleen op een eiland'. Bomans had er zelf zeer slechte ervaringen mee. Een half jaar later, op 22 december, overleed hij.

8. McDonald's

Op 21 augustus 1971 opende de Amerikaanse hamburgerketen McDonald's zijn eerste Europese restaurant in Zaandam. Om het menu aan te passen aan de Nederlandse smaak, stond in de begintijd onder meer erwtensoep op het menu.

9. **D.H. Couvée**

Het boekenweekgeschenk is een uitgave van de Commissie voor de Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek. In 1971 was dit 'Protest per prent', geschreven door historicus en publicist D.H. (Dirk Hendrik) Couvée.

10. **Joe Grech**

In 1971 nam Malta voor het eerst deel aan het Eurovisiesongfestival (dat jaar in Dublin, letterlijk 'zwarte poel'). Zanger Joe Grech eindigde met het nummer 'Marija I-Maltija' op de laatste plaats.

2. **Vals spel.**

Rubriek over het tv-programma 'Wie is de Mol?'

1. **Tunnelvisie**

De overtuiging dat een deelnemer de mol wel moet zijn, waardoor niet meer wordt gelet op een andere mogelijke mol.

2. **Bondje**

Afspraak tussen twee of meer deelnemers informatie alleen met elkaar te delen.

3. **De mol**

In 'Wie is de Mol' herhaalt de presentator bijna iedere aflevering de vaste uitdrukking: 'De mol gaat nooit naar huis'.

4. **Art Rooijackers**

Deelnemer, winnaar en later 7 jaar presentator van 'Wie is de Mol?'

5. **Mollenstreken**

Tv-programma van Zapp, waarin sinds 2020 de afleveringen van 'Wie is de Mol?' worden nabesproken. Presentator is Lavezzi Rutjes, de 7-jarige zoon van voormalig deelnemer Nathan Rutjes.

6. **Renaissance**

Ter gelegenheid van het twintigste seizoen werd er een extra serie van 'Wie is de Mol?' opgenomen onder de naam 'Renaissance'. In deze serie kregen tien oud-deelnemers een herkansing.

7. **Zwarte vrijstelling**

Tactisch wapen dat kan worden ingezet bij de test, te verdienen tijdens opdrachten. Met een zwarte vrijstelling worden alle ingezette jokers en vrijstellingen ongeldig verklaard.

8. **Topito's**

Partjes die samen een cirkel (topo) vormen. Een volle topo leverde soms een vrijstelling op. Topito's kwamen in 6 seizoenen voor. Het aantal topito's dat een topo vormde varieerde.

9. **Joker**

Door een ingezette joker wordt een vraag die een deelnemer fout heeft beantwoordt in de test toch goed gerekend.

10. **Simon van Eek**

Youtube personality. Zong in 2020 een ode aan de twintig seizoenen 'Wie is de Mol?': Het Land Van Wie is de Mol? Hierin komt de zin 'Bedankt voor vele jaren van puzzelen en lol' voor. Het is een eigen versie van Het Land Van Vriendschap van Lange Frans & Baas B.

3. **Ho ho ho!!! Titel.**

Stills uit videoclip van kerstsongs.

1. All I want for Christmas is you – Mariah Carey (1994)

2. Merry Christmas, everyone – Shakin' Stevens (1985)

3. Fairytale of New York – The Pogues (1987)

4. 2000 miles – Pretenders (1983)

5. Father Christmas – The Kinks (1977)

6. Stop the cavalry – Jona Lewie (1980)

7. Mistletoe – Justin Bieber (2011)
8. Christmas is all around – Billy Mack (2003)
9. Last Christmas – Wham (1984)
10. Sausage rolls for everyone – Ladbaby featuring Ed Sheeran + Elton John (2021)

4. Het begon met een rood aanplakbiljet. Wie of wat?

De Commune van Parijs (1871). Het startpunt lag in de nacht van 5 op 6 januari 1871, toen in de straten van Parijs rode affiches werden opgehangen met de oproep tot de vorming van de Commune van Parijs.

1. Ernest Eugène Appert

Parijse fotograaf, die foto's manipuleerde en bewerkte om de Communards in een slecht daglicht te stellen. Hij maakte daarbij gebruik van figuranten en maakte met knip- en plakwerk een eigen fictieve werkelijkheid: Photoshop avant la lettre. Ook maakt hij honderden portretten van gevangenen Communards en verkocht die als 'cartes de visites'.

2. Louis Ghémar

Belgische fotograaf. Het verhaal gaat dat hij tijdens de Frans-Duitse oorlog het idee had om duiven te gebruiken om boodschappen te versturen. Daarbij droegen ze minuscule fotografische boodschappen onder hun staart.

3. Eugène Pottier

Dichter en communard. Schreef in juni 1871 de Internationale, de hymne voor arbeiders en anderen die vechten voor een rechtvaardige socialistische samenleving.

4. Gustave Courbet

Schilder die voorstelde om de napoleontische herdenkingszuil op de Place Vendôme omver te halen. Hij dacht dat de zuil veel brons bevatte, dat omgesmolten kon worden voor het fabriceren van wapens. Helaas bleek de zuil niet massief te zijn, maar hol.

5. Jean-Baptiste Clément

Schreef in 1866 het strijdlied 'Le temps des cerises'. Tijdens de Commune van Parijs ontmoette hij op de barricades een arbeidster, die meehielp om de gewonden te verzorgen. Hij besloot toen om het lied aan haar op te dragen.

6. Louise Michel

Anarchiste en communard die vond dat dieren evenveel rechten moesten hebben als mensen. Ook was ze ervan overtuigd dat hoe wreder de mens tegenover een dier is, hoe kruiperiger hij is tegenover degenen die boven hem staan.

7. Basilique du Sacré-Coeur

Parijse basiliek die werd gebouwd op de heuvel van Montmartre, waar op 18 maart 1871 de volksopstand was begonnen. Sommigen beweerden dat de regering de kerk juist daar bouwde om de plek te laten boeten voor de misdaden van de opstandelingen.

8. Nathalie Lemel

Anarchiste en feministe die betrokken was bij het opzetten van coöperatie 'La Ménagère' (De Huisvrouw) en van restaurant 'La Marmite' (De Kookpot), waarbij ze hielp om maaltijden klaar te maken.

9. Le Cri du Peuple

Krant, uitgegeven door Jules Vallès. Tussen 22 februari en 11 maart verschenen er 18 nummers, waarna het verboden werd. Op 21 maart verscheen het weer, waarna tot en met 23 mei nummer 19 tot en met 83 verschenen.

10. Imperatief mandaat

Strikt mandaat voor functionarissen van de Commune (in tegenstelling tot het wat ruime 'representatieve mandaat'). Wie ervan afweek, kon onmiddellijk worden afgezet.

5. 10 over de negentiende.

Samenstellingen met de letter S (de negentiende letter van het alfabet).

1. **S&S Winkels**

Consortium dat de Edah-activiteiten van het noodlijdende Laurus-concern overnam. Edah was genoemd naar de vier oprichters (Ebben, Dames, Aukes en Hettema): kruideniers uit Friesland die zich begin twintigste eeuw in Noord-Brabant hadden gevestigd.

2. **S-Lijn**

Modetrend van eind negentiende eeuw, waarbij met een speciaal korset een S-silhouet ontstond. De buik werd naar achter geduwd waardoor de boezem naar voren kwam en het achterwerk nog meer naar achter.

3. **S-phone**

Toestel dat eind 1942 werd ontworpen voor de communicatie tussen het verzet en de agenten van het SOE (Special Operations Executive), en ook voor de communicatie met onderzeeboten.

4. **Ringel-s**

De ß, in het Duits Eszett of scharfes s (scherpe s) genoemd en op Nederlandse scholen Ringel-s, is in het Duits een zelfstandige letter en geeft een stemloze s-klank weer. Sinds 30 juni 2017 kent de ß officieel een bijpassende hoofdletter: ß.

5. **Strijp-S**

Naam van het eerste industriepark van Philips in Eindhoven. In 1916 werd hier een fabriek voor gloeilampen gebouwd.

6. **De S van Suriname**

Naam van een liedje uit Sesamstraat.

7. **Lady S**

Strip over een spionne, van schrijver Jean Van Hamme en tekenaar Philippe Aymond. Het zevende album uit de reeks heette 'Een lange seconde'.

8. **De S van pion**

Titel van een stripverhaal van De Kiekeboes uit 2001. Als nonkel Vital niet komt opdagen op een feestje, belt hij op met de mededeling dat er oorlog op komst is in het land Pettôh, waarna de verbinding wordt verbroken. De enige aanwijzing die hij nog kon geven over zijn verblijfplaats was 'De toren van mijn schaakspel'.

9. **S-mijn**

De bekendste antipersoonsmijn uit de Tweede Wereldoorlog, door de Amerikanen "Bouncing Betty" genoemd. Hij werd veel gebruikt door het Duitse leger.

10. **Suzuki S-Presso**

Automodel van de Indiase autofabrikant Maruti Suzuki. De naam 'S-Presso' is een knipooog naar een oud Suzuki-model: de Suzuki Cappuccino.

6. Met cultstatus.

Alom bekende namen als verbindend element bij enkele namen/begrippen.

1. **Nirvana**

- Mount Nirvana is een berg in Canada, die als nieuwe naam krijgt 'Thunder Mountain'.
- 'Nirvana' is de titel van een gedicht van Charles Bukowski uit 1991.
- 'Moksha' is een term uit het Jaïnisme die hetzelfde betekent als 'nirwana'.

2. **Abba**

- ABBA is het rijmschema bij omarmend rijm.
- Abba was een Friese graaf uit de 8^e eeuw die Oostergo (in het huidige Friesland) bestuurde.
- Abba is een Afrikaanse meisjesnaam die betekent 'geboren op donderdag'.
- De ABBA-methode is een methode om na de reguliere speeltijd op eerlijke wijze een reeks strafschoppen te nemen.

3. **Peter Pan**

- Peter Pan is een pindakaasmerk van Conagra Brands.
- De ronde kraag, ook wel Peter Pan-kraag genoemd, is een rondlopende, speelse kraag, veelal bevestigd aan een top of blouseje.
- Operatie Peter Pan (of Operación Pedro Pan) was een clandestiene uittocht van meer dan 14.000 Cubaanse minderjarigen (van 6-18 jaar) naar de VS in 1960-1962. Dit vanwege het gerucht dat het Castro-bewind minderjarigen in communistische indoctrinatiecentra wilde plaatsen.
- Zangeres Bessie Jones nam in 1918 het lied 'Peter Pan' op, geschreven door Noël Coward.

4. **Cheshire Cat**

- Mark Allan Hoppus, bassist en leadzanger van de rockband blink-182, nam met deze band in 1995 hun eerste album op, getiteld 'Cheshire Cat'.
- Cheshire Cat is een kat in de romanreeks 'Thursday Next' van Jasper Fforde.
- Cheshire Cat is een van de benamingen voor een bepaalde programmeertechniek.
- Widows' Hospital was de naam van zes gasthuizen voor weduwen in Nantwich (Cheshire). Na de Tweede Wereldoorlog werden ze omgebouwd tot het Cheshire Cat Eating House.

5. **Tom Poes**

- Tompoes is een gebakje van bladerdeeg en banketbakkersroom.
- TomPoes is de is de codenaam van een politieonderzoek en rechtszaak uit 2006 tegen een familie die werd verdacht van softdrugshandel.
- De stripreeks van Marten Toonder over Tom Poes wordt ook wel aangeduid als de 'Bommelsaga' (naar de andere hoofdpersoon, Heer Bommel).

6. **Barbie**

- Klaus Barbie stond bekend als de 'slager van Lyon'.
- Samantha de Jong, een Nederlandse mediapersoonlijkheid die onder meer meedeed aan de 'Oh Oh'-reeks, is bekend onder haar bijnaam 'Barbie'.
- De Mexicaanse drugsbaron Edgar Valdez Villarreal had als bijnaam 'La Barbie'.

7. **Moby Dick**

- In 1981 zwom in Breda een zeehond die 'Moby Dick' genoemd werd.
- Moby Dick was de naam van een instrumentaal nummer van rockband Led Zeppelin.
- De Porsche 935 (modeljaar 1978) had als bijnaam 'Moby Dick'.
- Moby Dick was een tv-programma van BNNVARA, gepresenteerd door Matthijs van Nieuwkerk.

8. **Bambi**

- Bambi is het pseudoniem van een hedendaagse Britse straatartiest.
- Bambi is de naam van een jaarlijkse Duitse tv- en mediaprijs.
- De Algerijnse transgender danseres en showgirl Marie-Pierre Pruvot had als artiestennaam Bambi.
- 'Bambi' is de titel van een album uit 2013 van de Schotse muzikant Momus.

9. **Robin Hood**

- Robin Hood (geboren in 1964) is een Amerikaanse beroepsgolfer.
- Robin Hood was een houten achtbaan in het pretpark Walibi Holland in Biddinghuizen.
- Robin Hood is de naam van een Britse passagierstrein.
- Robin Hood is de naam van een Britse fietsenfabrikant uit Nottingham.

10. **Faust**

- Faust is de naam van een Duitse band, opgericht in Wümme.
- Faust is de naam van een vrachtboot voor auto's van rederij Wallenius Wilhelmsen.
- Faust was de naam van een hengst van het ras 'Württembergischer Warmblut'.
- Winterfestbier is een product van de Duitse brouwerij Faust.

7 Op de tong. Wie of wat.

Rubriek over Sneek. De naam is afgeleid van 'Ter Snake', letterlijk: 'op de landtong'. De stad ontstond in de tiende eeuw op een hoger gelegen zandige landtong.

1. Lange Jacob

Reus van 245 centimeter lang. Hij was getrouwd met Klein Jannetje (slechts 90 centimeter lang), over wie in een spotrijmpje onder meer werd geschreven: *'Een vrouw is kwaad, een pest in 't huis en wil je mallen/ (of liever moet je), kies dan het kleinste kwaad van allen.'*

2. VV Black Boys

Voetbalclub uit Sneek. Ten tijde van de oprichting was zwarte stof het goedkoopst en iedere speler had wel een zwart shirt, een zwarte broek en zwarte kousen. Dat werd tevens het officiële clubtenu en leidde tot de clubnaam 'Black Boys'.

3. Klaas Dijkstra

Morosoof uit Sneek, die in 1947 beweerde dat de aarde plat was. Hij deed dat naar eigen zeggen na een ontmoeting met de 'tweede koning', die zou hebben geleefd in Friesland.

4. Blauhúster Dakkapel

Dweilorkest uit Sneek. In seizoen 1990-1991 werd voetbalclub Heerenveen berispt door de KNVB omdat de dwergpoedel van het orkest los rondliep op het veld. Uit protest kwam het orkest het veld op met een hond met drie poten en een spandoek met: 'Liever de drol van een hond, dan de kak van de bond'. Vervolgens draaide de hond een drol op het veld.

5. Jacob Visser

Inwoner van Sneek, die een tijdlang dood werd gewaand toen hij in Franse krijgsdienst moest. Toen hij in 1814 nog in leven bleek, werd hij ingehaald met een feestelijke boottocht. Dit legde de basis voor de Sneeker Hardzeildag (de opvolger van het vroegere Sneeker Admiraalzeilen), wat uitgroeide tot de Sneekweek.

6. Waterpoort

Deze poort over de Hoogendsterpijp is hét symbool van Sneek. In Legoland in het Deense Billund staat een model, geheel vervaardigd uit Legosteentjes.

7. Drabbelkoek

Ronde, brosse koek die vroeger vooral in Sneek gemaakt werd. Bij de bereiding worden slierten vloeibaar deeg uit een (speciale) trechter al bewegend in warme boter gegoten, waarbij de koek uit verschillende laagjes wordt gevormd: het drabbelen.

8. Speurder

Gebr. Tjallema was een verffabriek in Sneek die vooral doe-het-zelfverf produceerde. Ze maakten onder meer een desinfecterende insectenwerende waterverf onder de merknaam Speurder, naar de hond van Gerrit Tjallema.

9. Hanskedag

De Hans Boelens Fundatie was een liefdadigheidsinstelling van Hans Boelens. Eenmaal per jaar konden 250 armen van Sneek bij hem een klein bedrag afhalen, en wel op zijn verjaardag (4 januari). Deze dag staat in Sneek bekend als Hanskedag.

10. Beerinnenburg

Halfzoete kruidenlikeur van Weduwe Joustra uit Sneek, gemaakt door aan Beerenburg stroop en honing toe te voegen. Op het etiket staat het aangeduid als 'Nobel en zacht'.

8. Geletterd. Wie?

Auteurs die bekend zijn met hun voorletter(s) in plaats van hun volledige voornaam.

1. J.R.R. Tolkien

Schreef naast The Lord of the Rings onder meer ook 'The Silmarillion'. Een Britse rockgroep wilde zich naar dat laatste boek 'Silmarillion' noemen. Om problemen met de erven-Tolkien te voorkomen, werden de eerste letters geschrapd en werd de bandnaam 'Marillion'.

2. **J.K. Rowling**

Zou het idee voor de verhalen over Harry Potter ('de jongen die bleef leven') voor het eerst gekregen hebben in 'The Elephant House', een café in Edinburgh.

3. **J.M. Barrie**

Werd bekend als schrijver van verhalen over Peter Pan, die jongen die niet groot wilde worden. Schonk bij zijn overlijden de auteursrechten van Peter Pan aan het Great Ormond Street Hospital in Londen.

4. **S.K. Tremayne**

Bestsellerauteur. Van zijn eerste boek, 'Ijstweeling', werden in Nederland en Vlaanderen ruim 60.000 exemplaren verkocht. Ook het boek 'Vuurkind' uit 2016 werd enthousiast ontvangen.

5. **J.D. Salinger**

Werd beroemd met 'The Catcher in the Rye' uit 1951. De hoofdpersoon, de 16-jarige depressieve scholier Holden Caulfield, wordt vanwege slechte schoolresultaten weggestuurd van het internaat.

6. **L.M. Montgomery**

Schrijver van 'Anne of Green Gables' uit 1908. De hoofdpersoon, het roodharige weesmeisje Anne Shirley, wordt per vergissing gestuurd naar een broer en zus die een jongen wilden adopteren om mee te helpen op hun boerderij.

7. **C.S. Lewis**

Schrijver van 'De Kronieken van Narnia'. Twee broers en twee zusjes worden tijdens de oorlog naar het platteland gestuurd. Daar ontdekken ze bij toeval in een kast de toegang tot een andere wereld: het koninkrijk Narnia.

8. **H. de Roos**

Schrijver van de Kameleon-serie met de Friese tweelingbroers Sietse en Hielke Klinkhamer, die met hun boot De Kameleon allerlei avonturen beleven.

9. **A.A. Milne**

Schrijver van boeken over Winnie de Poeh. Voor de hoofdpersoon, Christopher Robin, gebruikte hij de naam van zijn eigen zoon. Die was daar op latere leeftijd niet blij mee.

10. **F. Bordewijk**

Schrijver van de roman 'Karakter' uit 1938. Hij gaf het boek als opdracht mee 'Aan mijn kinderen Nina en Robert'.

9. Tussen Jutters en Juten.

Waddeneilanden in Nederland, Duitsland en Denemarken. Het gebied van de Waddenzee strekt zich uit van Den Helder (waarvan de inwoners de bijnaam 'Jutters' hebben) tot aan Jutland (genoemd naar de Juten) in Denemarken.

1. **Razende Bol**

Zandplaat ten noordwesten van Den Helder. Astrid Nijgh zong hierover in 1979 (op een album met dezelfde naam) het lied 'De Razende Bol', dat begint met: 'Daarbuiten voor Den Helder daar ligt de Razende Bol/ Daar ligt de zee zo droevig met zoveel wrakken vol.'

2. **Rottumeroog**

Het eiland kwam in 1706 in handen van de Ierse graaf Donough MacCarthy, bijgenaamd de Malle Graaf. Volgens boze tongen had hij naast zijn vrouw op het eiland ook nog drie vriendinnen waar hij uit kon kiezen: een roodharige, een donkerharige en een blonde.

3. **Kachelotplate**

Voormalige zandbank ten oosten van Borkum, die sinds 2003 officieel wordt aangeduid als eiland. De naam Kachelot is afkomstig van het Franse woord cachalot (potvis) en stamt uit de tijd van de Franse overheersing in Oost-Friesland.

4. **Baltrum**

Dit eiland, bijgenaamd het 'Doornroosje van de Noordzee', is zo klein dat het geen straatnamen heeft, alleen huisnummers.

5. Spiekeroog

Een ezelsbruggetje voor de Oost-Friese Waddeneilanden in oost-westrichting is 'Welcher Seemann Liegt Bei Nacht Im Bett'. Dat slaat op respectievelijk Wangerooge, Spiekeroog, Langeoog, Baltrum, Norderney, Juist en Borkum.

6. Oland

De autoriteiten van de deelstaat Sleeswijk-Holstein willen vossen weren van de hallig Oland. Mede om deze reden staat aan het begin van de dam een niet geheel serieus bedoeld bord waarop staat aangegeven dat vossen hier verboden zijn.

7. Nordstrand

De regionale drank Pharisäer (koffie met rum en slagroom) zou ontstaan zijn op Nordstrand. Eens werd de drank geschonken na een doop, waarbij de slagroom de alcohollicht moest verbergen. De dominee (die zelf gewone koffie kreeg) ontdekte dit bedrog echter en riep uit: 'Oh, Ihr Pharisäer!'

8. Sylt

Het noordelijkste gedeelte van het eiland Sylt heet 'Ellenbogen'. Het is tevens het noordelijkste gedeelte van Duitsland.

9. Mandø

Het kerkje van Mandø heeft twee toegangsdeuren. De windrichting bepaalt welke deur er voor de dienst open wordt gezet.

10. Fanø

In 1741 werd het eiland verkocht op een veiling in Ribe. Om andere kopers te dwarsbomen, zetten de eilandbewoners de klok op het raadhuis een uur vooruit. Hierdoor kwam de concurrentie te laat en konden de eilandbewoners het eiland kopen voor slechts 140.000 kronen.

10. Van hier tot Tokio. Wie?

Nederlandse medaillewinnaars op de Olympische Zomerspelen in Tokio in 2021.

1. Niek Kimmann – goud BMX-race (wielrennen)
2. Sharon van Rouwendaal – zilver 10 km openwaterzwemmen (zwemmen)
3. Femke Bol – brons horden (atletiek)
4. Kiran Badloe – goud RS:X (zeilen)
5. Arno Kamminga – zilver 100 meter schoolslag (zwemmen)
6. Sanne van Dijke – brons judo vrouw (judo)
7. Annemiek van Vleuten – goud tijdrit vrouwen (wielrennen)
8. Tom Dumoulin – zilver tijdrit mannen (wielrennen)
9. Marit Bouwmeester – brons Laser Radial vrouwen (roeien)
10. Sifan Hassan – goud 10.000 meter vrouwen (atletiek)

11. Met duivels verwarrende tijden. Wie, wat of waar?

Malta. Op veel gebouwen in het land geven de klokken twee tijden aan: de echte en een valse. Het verhaal gaat dat die valse tijd bedoeld was om de duivel om te tuin te leiden, zodat hij te laat zou komen als een Maltezer overleed.

1. Ghonnella

Lange hoofddoek met kap, eeuwenlang gedragen door Maltese dames van hoog tot laag.

2. Edward de Bono

Maltees psycholoog, arts en managementauteur (1933-2021). Hij bedacht het concept van de zes denkhoeden. Elke denkhoed staat voor een manier om een bepaald onderwerp te benaderen. Zo staat blauw voor het grote plaatje en wit voor feitelijke informatie.

3. **Geitenhek**

Traditioneel heeft een Maltees huis drie deuren. De buitenste deur was in feite een halfhoog hek: het geitenhek. Als een kudde geiten door de straat liep, kon de bewoner een geit in het portiek melken en met het hek de rest van de kudde buiten houden. Achter het hek volgt een houten buitendeur en daarachter een binnenste glazen deur.

4. **Don Mesquita**

Gouverneur van Mdina tijdens het Grote Beleg van 1565. Toen de Turken Mdina wilden aanvallen en er maar weinig munitie was, liet hij als list alle boeren en vrouwen in uniform en gewapend op de muur stelling nemen, waarna de Turken op een kort maar hevig vuur werden onthaald. Omdat er veel meer verdedigers leken te zijn dan gedacht, trok het Turkse leger zich terug.

5. **Silvio Demanuele**

Op 21 december 1983 plaatste Spanje zich onverwacht nog voor het EK van 1984 door met 12-1 van Malta te winnen. De enige tegengoal van Malta werd in de 24ste minuut gescoord door Silvio Demanuele (al wees de Spaanse tv per abuis Michael Degiorgio aan als doelpuntenmaker).

6. **Popeye Village**

In 1980 werd in Malta een film met Popeye opgenomen. Daarvoor werd een paar kilometer buiten Mellieħa een speciaal dorp gebouwd, in de film 'Sweethaven Village' genoemd. Het dorp is na de film blijven staan en wordt nu aangeduid als 'Popeye Village'.

7. **Mgarr**

Toen de pastoor van Mgarr een nieuwe kerk wilde, vroeg hij de gelovigen wat af te staan van de opbrengst van hun boerderij. Ze gaven vooral eieren, meer dan 300.000, die werden verkocht. De kerk is een miniatuur-kopie van de kerk van Mosta.

8. **Gzira**

In 1902 gooiden enkele dronken Engelse zeelui met stenen naar een huis in Gzira. Een van de stenen raakte een kastje met een Mariabeeld. Het kastje ging aan diggelen, maar de steen bleef op miraculeuze wijze hangen. Later werd er een speciale kapel gebouwd waarin de steen en het beeld te bewonderen waren.

9. **Stuffat tal-fenek**

Stuffat tal-fenek (stoofschotel van konijn) is het populairste gerecht in Malta. Vroeger mochten echter alleen de ridders van de Orde van Sint-Jan (later: de Johanniterorde) jagen op konijn.

10. **Misrah Ghar il-Kbir**

Misrah Ghar il-Kbir is een prehistorische locatie in Siġġiewi, in het zuiden van Malta, van ongeveer 2000 voor Christus. Hij wordt ook wel 'Clapham Junction' genoemd, omdat de 'karrensporen' een Engelsman deden denken aan het gelijknamige station in Londen.

12. **Zij haalden de hoge C.**

Bekende honderdplussers (C is 100 in Romeinse cijfers.)

1. **Kees de Jager**

Nederlands astronoom (1921-2021). Hij was de bedenker van de term 'oerknal' als Nederlandse vertaling voor 'Big Bang': de populaire benaming voor het ontstaansmoment van het heelal 13,8 miljard jaar geleden.

2. **Miep Gies**

Nederlands verzetsstrijdster (1909-2010), die de onderduikers hielp in het Achterhuis van Anne Frank. In 1971 gaf Israël haar de eretitel Rechtvaardige onder de Volkeren (Yad Vashem). In 2009 werd een planetoïde naar haar 'Miepgies' genoemd.

3. **Willem Drees**

Nederlands politicus (1886-1988), die van 1948 tot 1958 minister-president was. Zijn zuinigheid was spreekwoordelijk. Toen hij in het kader van de Marshallhulp een Amerikaanse delegatie op bezoek kreeg, zou hij hen op thee met mariakaakjes hebben getrakteerd. Voor deze anekdote bestaat echter geen bewijs.

4. **Dirk-Jan Struik**

Nederlands-Amerikaans wiskundige (1894-2000), die bekend stond om zijn communistische overtuiging. Als verklaring voor het feit dat hij op hoge leeftijd nog zo actief was, noemde hij 3 M's: Marriage (Huwelijk), Mathematics (Wiskunde) en Marxism.

5. **Hans Keilson**

Duits-Nederlands schrijver en psychiater (1909-2011). In 2010 noemde The New York Times hem een geniaal auteur en een van 's werelds beste schrijvers. Daarbij werden met name 'Komödie in Moll' (Komedie in mineur) en 'Der Tod des Widersachers' (In de ban van de tegenstander) genoemd.

6. **Hebe Charlotte Kohlbrugge**

Nederlandse verzetsstrijdster (1914-2016). In de jaren dertig raakte ze betrokken bij de 'Bekennende Kirche' van Martin Niemöller. Tijdens de oorlog zette ze een verbindingsslijn op om microfilms van het verzet naar Zwitserland te smokkelen (de 'Zwitserse Weg').

7. **Mellie Uyldert**

Nederlands astrologe en alternatief genezeres (1908-2009). In haar werk als astrologe legde ze onder meer de nadruk op de volgens haar geneeskrachtige werking van kruiden. Tijdens de Duitse bezetting schreef ze voor het nationaal-socialistische maandblad Hamer.

8. **Piet de Jong**

Nederlands politicus (1915-2016), die van 1967 tot 1971 minister-president was. Voorheen was hij een tijdlang onderzeebootcommandant. Een bekende uitspraak van hem was: "Ik ben voorstander van pornografie. Het is tenslotte het enige middel tegen zeeziekte."

9. **Ida Falkenberg-Liefrinck**

Nederlands interieurarchitecte en vormgeefster (1901-2006). Hield zich als een van de weinige vrouwen bezig met het nieuwe bouwen. Ook ontwierp ze onder meer woningen voor alleenstaande werkende vrouwen.

10. **Ata Kandó**

Nederlands-Hongaars fotografe (1913-2017). Ze werd geboren in Boedapest als Etelka Görög. Als kind had ze moeite om haar voornaam uit te spreken en noemde zichzelf 'Ata'. Die voornaam bleef ze vervolgens altijd gebruiken.

13. **Griekse beginselen.**

Begrippen die beginnen met een Griekse letter.

1. **Alfamannetje**

Mannelijk dier dat de leiding heeft in een groep van een bepaalde diersoort. Bij mensen en bepaalde apensoorten moet hij echter soms coalities sluiten met andere leidende mannen om zijn status te handhaven.

2. **Bètaversie**

Tussenversie van een softwareprogramma. Het wordt verstrekt aan een aantal gebruikers, met de bedoeling om foutjes in het programma (bugs) op te sporen.

3. **Gamma**

Bouwmarktketen. Sinds 1994 worden STER-spotjes uitgezonden met John Buijsman en Martin van Waardenberg, die hiermee bekende Nederlanders werden. Elk spotje eindigt met de kreet: 'Dat zeg ik: Gamma!'

4. **Deltavariant**

Toen eind juni 2021 in Nederland alle coronamaatregelen werden losgelaten, verspreidde de zogeheten deltavariant zich in een paar weken razendsnel, vooral door besmettingen onder jongeren in discotheken. Daarom werd deze golf ook wel de 'discopiek' genoemd.

5. **Kappa**

Italiaans kledingmerk (vooral sportkleding). Op het logo zitten twee mensen rug aan rug, wat sportiviteit en vrijheid voor mannen en vrouwen symboliseert.

6. **Pi-dag**

Feestdag op wiskundeafdelingen van universiteiten, gewijd aan de wiskundige constante π (pi). De viering is elk jaar op 14 maart vanaf 1 minuut voor 2 (AM of PM). Die datum (3-14) en tijd (1.59) staan voor de zescijferige benadering van π : 3,14159. In Amerika eet men dan gewoonlijk eerst taart (pie; dat klinkt in het Engels hetzelfde als pi).

7. **Sigmaplan**

Project van de Vlaamse overheid om het risico op overstromingen van de Schelde en zijrivieren te verkleinen (te vergelijken met het Nederlandse 'Ruimte voor de rivier').

8. **Ypsilon**

Vereniging van familieleden en naasten van mensen met psychosegevoeligheid, opgericht in 1984. De organisatie, die ruim 4000 leden heeft, komt op voor de belangen van familie en patiënt, geeft voorlichting en informatie en organiseert lotgenotencontact.

9. **Omegablokkade**

Benaming voor een groot hogedrukgebied dat de weg blokkeert voor depressies, en wel in de vorm van de Griekse hoofdletter omega (Ω). Wekenlang verandert het weer nauwelijks, wat kan leiden tot periodes van hitte, kou of droogte.

10. **Lambdasonde**

Sensor in de uitlaat van een auto, die het aandeel zuurstof in het uitlaatgas meet en dit doorgeeft aan het motormanagementsysteem.

14. **Gefilmd op locatie. Titel.**

Nederlandse speelfilms met de naam van een locatie (stad, eiland, e.d.) in de titel.

1. **SneekWeek**

Speelfilm uit 2016 van Martijn Heijne. Tijdens de Sneekweek verblijven zes vrienden in een villa. Wat een droomvakantie had moeten zijn, wordt echter een nachtmerrie.

2. **Verliefd op Ibiza**

Speelfilm uit 2013 van Johan Nijenhuis. De film belicht vier verhaallijnen met betrekking tot Nederlanders op het Spaanse eiland Ibiza.

3. **Nova Zembla**

Speelfilm uit 2011 van Reinout Oerlemans. Centraal staat de zoektocht naar een noordelijke zeeweg naar Indië door Heemskerk en Barentsz. De expeditie strandt echter op Nova Zembla, waar de mannen overwinteren in het zelfgebouwde 'Behouden Huys'.

4. **Het wapen van Geldrop**

Roadmovie uit 2008 van Thijs Römer. Drie mensen die door toeval in één auto zijn beland, zijn samen een week lang op weg naar Geldrop.

5. **Flodder in Amerika!**

Speelfilm uit 1992 van Dick Maas. In het kader van een uitwisselingsprogramma gaat de asociale familie Flodder een jaar lang naar Amerika.

6. **Amsterdamned**

Speelfilm uit 1988 van Dick Maas. Daarin maakt een psychopathische moordenaar de grachten van Amsterdam onveilig.

7. **Terug naar Oegstgeest**

Speelfilm uit 1987 van Theo van Gogh. Jan keert terug naar huis als zijn vader op sterven ligt. Er komen dan herinneringen bij hem naar boven aan zijn jeugd in Oegstgeest.

8. **Mariken van Nieumeghen**

Speelfilm uit 1974 van Jos Stelling. Als Mariken in een bos bidt voor een veilige doortocht, verschijnt de duivel aan haar in de persoon van Moenen. Nadat ze zeven jaar met hem heeft doorgebracht, bidt ze om vergeving.

9. **Het geheim van Delft**

Stomme film uit 1917 van Maurits Binger. Centraal staan de verwickelingen van familieleden van een producent van Delfts aardewerk.

10. **De mésaventure van een Fransch heertje zonder pantalon aan het strand te Zandvoort**

Korte komische film uit 1905 van Willy en Albert Mullens. Hij wordt beschouwd als de oudste bewaard gebleven fictiefilm uit de Nederlandse geschiedenis.

15. 2021. **Wie, wat of waar?**

1. **Nikkie de Jager**

Winnares van de Gouden Televizier-Ster voor beste presentatrice. Ze maakte in mei indruk als mede-presentatrice van het Eurovisie Songfestival in Ahoy in Rotterdam. Een onderdeel van het programma was 'Eurovision Tutorials', waarin Nikkie tips geeft aan de deelnemers. Eerder was ze al bekend van haar Youtubekanaal NikkieTutorials en als winnaar van 'Wie is de Mol'.

2. **Wit Konijn, Rood Konijn**

Toneelstuk van de Iraanse schrijver Nassim Soleimanpour, dat ter gelegenheid van één jaar sluiting van de theaters door de coronapandemie op zaterdag 13 maart 2021 wereldwijd werd opgevoerd. Vanwege de verschillende tijdzones werd het stuk daardoor 24 uur lang gespeeld.

3. **Fugging / Fucking**

Omdat de plaatsnaam in het Engels een veelgebruikt scheldwoord is, doopte het Oostenrijkse dorpje Fucking met ingang van 1 januari 2021 zijn naam om tot Fugging.

4. **Hansken**

Olifant die in de 17de eeuw te zien was op Europese jaarmarkten en door Rembrandt werd vereeuwigd in tekeningen. Van mei tot augustus 2021 wijdde het Rembrandthuis in Amsterdam aan haar een expositie, getiteld 'Hansken, Rembrandts olifant'.

5. **Diedrik van der Wal**

Schrijver van de alfabetbundel 'Alles begint met A'. Dit boek werd op 2 oktober 2021 bekroond met de Taalboekenprijs 2021 voor het beste taalboek van het afgelopen jaar.

6. **Onder de Linden**

Restaurant in Sneek. Op Koningsdag (27 april) werd hier voor het eerst een nieuw witbier aangeboden onder de naam 'Verslinden'.

7. **Fleetwood**

Brits kustdorpje. In oktober werd bekend dat Doreen Lofthouse, de zakenvrouw achter Fisherman's Friend die in maart overleed, haar geboortedorp ruim 48 miljoen euro naliet.

8. **Sint Nicolaas**

Op zondag 5 december werd een reliek van deze heilige (een stuk rib) bijgezet in de basiliek van de Heilige Nicolaas in Amsterdam. Het was een geschenk van de Sint-Adelbertabdij in Egmond.

9. **Alan Turing**

Wiskundige (1912-1954), die onder meer naam maakte als kraker van de Enigma-code, die gebruikt werd door de Duitse Wehrmacht. Op 23 juni (zijn geboortedag) bracht de Bank of England een nieuw bankbiljet van 50 pond uit waarop hij stond afgebeeld.

10. **Tom Daley**

Engelse schoonspringer, die tijdens de Olympische Zomerspelen in Tokio opviel doordat hij op de tribune zat te breien. Hij brengt nu een eigen lijn breipakketten uit.